

Maria Jankowska
Dominik Kosiec
Kalina Majkowska
Weronika Rafał
Edyta Stworzyjanek
Martyna Wachal

Nierówna walka ze smogiem

- lokalne polityki klimatyczne

Otwock

Celem naszego badania było zdiagnozowanie lokalnych polityk klimatycznych podejmowanych przez samorząd, w szczególności w zakresie poprawy jakości powietrza oraz walki ze smogiem w mieście Otwock. Naszymi głównymi obszarami badawczymi były: zagadnienie smogu w lokalnej polityce oraz gospodarowanie odpadami i współpraca międzygminna.

Zmiany klimatu to zagadnienie, które coraz częściej zaczyna pojawiać się w ramach polityki samorządowej. Chociaż na tym najniższym szczeblu niektóre problemy, jak np. topnienie lodowców, wydają się nieco abstrakcyjne i nie powodują natychmiastowych działań, to zagrożenia oddziałujące bezpośrednio na mieszkańców już bardziej przemawiają do wyobraźni. Taka sytuacja występuje w przypadku nasilających się powodzi, długich okresów suszy czy zanieczyszczenia powietrza. Smog, szczególnie w okresie zimowym, jest powszechnym tematem podejmowanym przez media, działaczy społecznych czy polityków. Każde przekroczenie dopuszczalnych norm zanieczyszczeń odbija się szerokim echem wśród społeczeństwa. Pojawia się pytanie: czy władze samorządowe są przygotowane na takie

problemy? Odpowiednia zdolność do reakcji jest uwarunkowana głównie poprzez administrację. Wspecjalizowani urzędnicy, których obowiązki skupiają się na konkretnych zadaniach, są w stanie bardziej zainteresować się zagadnieniami ochrony środowiska, a więc sprawniej podejmować przemyślane działania. Takie sytuacje występują głównie w dużych miastach. W mniejszych miejscowościach więcej zależy od burmistrza i jego stosunku do słuszności pojęcia zmian klimatu.

Działania podejmowane przez samorząd w odniesieniu do zmian klimatu możemy podzielić na: adaptacyjne (związane z przewidywaniem i minimalizowaniem negatywnego wpływu czynnika) oraz łagodzące (zmniejszenie wpływu człowieka na zmiany klimatu). W przypadku Polski zdecydowaną większość stanowią działania łagodzące. Motywacją do podejmowania działań bywają także fundusze europejskie, a sama polityka klimatyczna ma na celu pozyskanie nowych środków finansowych.

Lokalne polityki klimatyczne stanowią istotny punkt w walce o przyjazne środowisko. To właśnie na tym szczeblu, gdzie władza jest bliska mieszkańcom, najbardziej skuteczne wydaje się edukowanie społeczeństwa. Podejmowane decyzje pozwolą na dopasowanie działań do lokalnej specyfiki i potrzeb. Dbłość o środowisko to także istotny element marketingu terytorialnego, a włodarzom gminy zależy na dobrej opinii.

Powiat otwocki charakteryzuje się mikroklimatem, który odróżnia się od klimatu sąsiednich regionów. Cechuje się on osłabieniem prędkości wiatrów, dużym udziałem dni bezwietrznych oraz zmniejszoną amplitudą dobowych wahań temperatury. Zauważalne jest zwiększone stężenie aerozoli organicznych w powietrzu, które mają pozytywny wpływ na organizm człowieka. Pomimo tego taki mikroklimat powoduje, że wprowadzane zanieczyszczenia do powietrza w okresie zimowym się kumulują i tworzą realne zagrożenie dla zdrowia człowieka. Zła jakość powietrza w Otwocku jest spowodowana głównie dominacją niskiej zabudowy jednorodzinnej, dużą emisją spalin samochodowych oraz tzw. „niską emisją” emitowaną z ogrzewania budynków mieszkalnych (spalanie paliw złej jakości).

We wtorek 3 lipca mieliśmy zaszczyt odwiedzić Obserwatorium Geofizyczne im. Stanisława Kalinowskiego na ulicy Brzozowej, na którego terenie znajduje się również stacja pomiarowa WIOŚ. Szerokich informacji o działalności stacji udzielił nam kierownik placówki dr inż. Marek Kubicki. Mieliśmy również okazję aby zwiedzić zabytkowe budynki

obserwatorium i poznać ich historię. Stacja mierzy na bieżąco wyniki pomiarów jakości powietrza w zakresie pyłów PM10 i PM2,5, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla i ozonu. Wyniki te możemy obserwować praktycznie na bieżąco na stronie WIOŚ oraz w aplikacji mobilnej “Jakość powietrza w Polsce”. Warto jednak zwrócić uwagę, że wyżej podane pyły i związki ulegają dużym wahaniom w ciągu dnia. Jest to uzależnione w dużej mierze od warunków atmosferycznych, przemieszczania się mas powietrza, pokrycia terenu oraz natężenia emisji spalin. Mimo udzielonych informacji przez Pana Marka, spotkanie w bardzo małym stopniu przyczyniło się zrozumienia omawianego przez nas problemu.

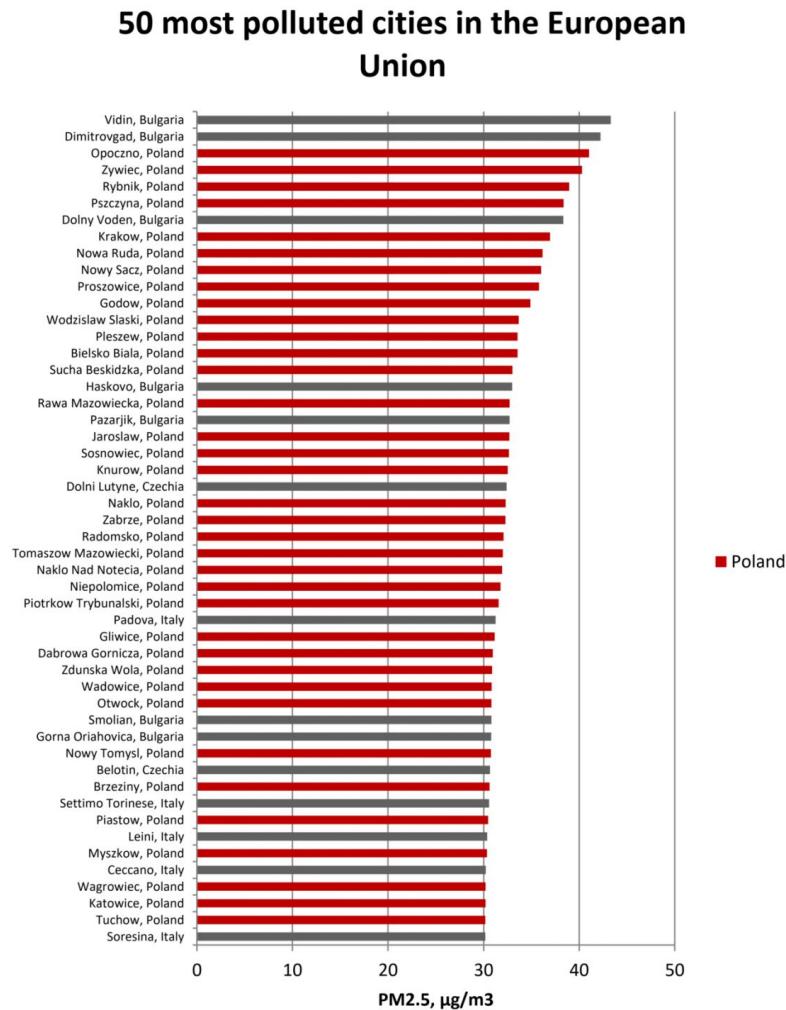
Rys. 1 Mapa zanieczyszczeń Otwocka

Źródło: [www.otwock.pl](http://otwock.pl) (<http://otwock.pl/dotacje,m,mg,1,202,208,390>)

Powyżej przedstawiona mapa zanieczyszczeń Otwocka ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Otwock [Rys. 1]. Najciemniejszym kolorem został zaznaczony najbardziej zagrożony obszar. Są to głównie ulice wokół torów kolejowych czyli: Mickiewicza, Reymonta, Kościuszki, Majowa, Turystyczna a nawet sama ulica Brzozowa, na której znajduje się stacja pomiarowa. Właśnie na tym terenie, jak wspominała Pani Naczelnik znajduje się dużo zabudowy socjalnej i komunalnej, w których to jest po kilka mieszkań, gdzie ludzie palą w słabej jakości piecach lub tzn. kozach. Niektóre z tych budynków są przykładem pięknej architektury nadświdrzańskiej, czyli Świdermajer

Rys. 2 Ranking najbardziej zanieczyszczonych miast Unii Europejskiej wg WHO

Źródło: www.wawalove.wp.pl

(<https://wawalove.wp.pl/50-najbardziej-zanieczyszczonych-miast-w-europie-ranking-zaskoczy-warszawiakow-6249612603967105a>)

Powyższy wykres [Rys. 2] pokazuje jak bardzo zanieczyszczone są polskie miasta. Na czerwono zaznaczone są polskie miejscowości, na szaro inne miast europejskich. Już na trzecim miejscu znajduje się Opoczno. Większość czerwonych słupków pochodzi ze Śląska i Małopolski. Otwock zajmuje 36 miejsce. Powyższy wykres bije na alarm. Władze rządowe, ale także wojewódzkie i lokalne powinny jak najszybciej próbować zminimalizować problem zanieczyszczenia, wprowadzając właśnie lokalne polityki walki ze smogiem i złą jakością powietrza poprzez dofinansowanie do wymiany pieców, zakładanie specjalnych filtrów

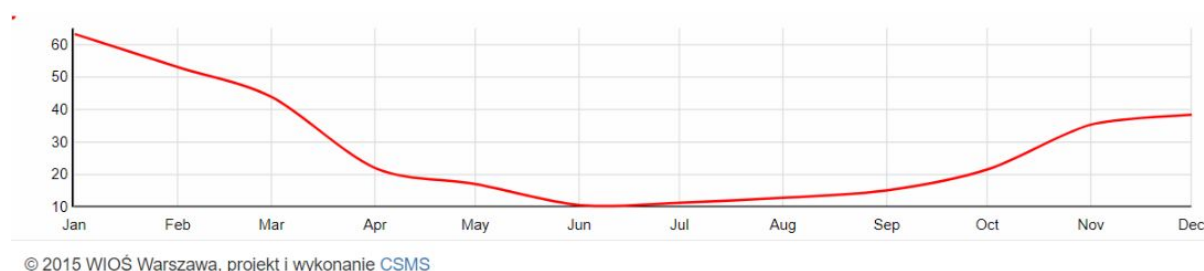
w dużych zakładach oraz na rozpoczęcie odpowiedniej edukacji oraz podniesienie świadomości o skali zagrożenia.

W trakcie spotkania z przedstawicielką Urzędu Miasta Otwocka panią Iwoną Gawłowską Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska dowiedzieliśmy się, kiedy występuje największy problem związany ze smogiem i czego jest powodem oraz o działaniach podjętych przez władze mających na celu zmniejszenie ilości emitowanych zanieczyszczeń. Później tego samego dnia mieliśmy szansę rozmowy z mieszkańcami miasta oraz weryfikacji działań władz podczas przeprowadzania kilkuminutowych ankiet.

Zarówno pani Iwona jak i mieszkańcy mówili, że największy problem smogu pojawia się w okresie grzewczym, co spowodowane jest głównie dominacją niskiej zabudowy jednorodzinnej oraz spalaniem paliw słabej jakości czy też śmieci. Niestety, mieszkańcy w większości nie potrafili wymienić żadnego z działań podejmowanych przez władze lokalne zmierzających ku poprawie jakości powietrza. Zapytani o konkretne działania bardzo często mówili, że nic nie wiedzą na ten temat. Również większość ankietowanych zapytana o najnowszą ustawę antysmogową nic o niej nie wiedziała.

W oparciu o przeprowadzone pomiary w stacji badawczej w Otwocku i wyniki przedstawione przez WIOŚ można zauważyć, że w ciągu ostatnich lat wyglądają one podobnie. Wyraźny jest wzrost stężenia substancji PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu. Na podstawie poniższego wykresu [rys. 3] można zaobserwować, że w okresie od października do połowy marca przekraczane jest stężenie pyłów PM_{2,5}. Taki wynik jest wypadkową wielu czynników, ale dwa mają największy wpływ: specyficzny mikroklimat oraz wzmożony proces ocieplania domów.

Rys. 3 Wykres przedstawiający uśrednione zestawienie roczne stężenia pyłów PM_{2,5} zebrany przez stację badawczą w Otwocku

Źródło: www.wios.warszawa.pl/

W celu dokładniejszego zbadania problemu, cel oraz główne zagadnienia badawcze podzieliliśmy na cztery obszary, przedstawione za pomocą następujących pytań badawczych:

1. Czy zanieczyszczenie powietrza stanowi realny problem dla samorządu i mieszkańców? (metody badawcze: kwestionariusz ankietowy, wywiad z pracownikiem urzędu miasta)

2. Jakie są obecnie prowadzone/planowane inicjatywy i inwestycje wpływające na poprawę jakości powietrza? (metody badawcze: analiza dokumentów urzędowych, przegląd lokalnej prasy, wywiad z pracownikiem urzędu)

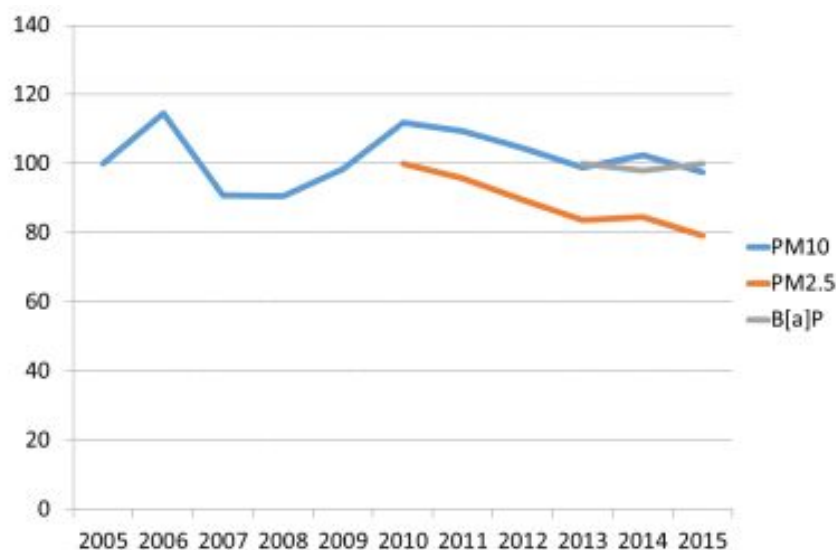
3. Czy w sposobie prowadzenia gospodarki odpadami znajduje miejsce dbałość o jakość środowiska? (metody badawcze: analiza dokumentów strategicznych, wywiad z przedstawicielem urzędu, przegląd artykułów prasowych)

4. Jak kształtuje się współpraca międzygminna w zakresie ochrony środowiska i poprawy stanu jakości powietrza? (metody badawcze: analiza dokumentów strategicznych, wywiad z przedstawicielem urzędu, przegląd artykułów prasowych)

1. Czy zanieczyszczenie powietrza stanowi realny problem dla samorządu i mieszkańców?

Smog stał się w Polsce głośnym tematem dopiero w ciągu ostatnich paru lat, nie oznacza to jednak, że wcześniej problem ten nie istniał. Zapytana o przyczynę tak dużego zainteresowania tym tematem w ostatnich latach Pani Iwona Gawłowska wskazała na znacznie szerszy dostęp do informacji oraz szybszy przepływ wiadomości dzięki portalom internetowym i mediom społecznościowym. Patrząc na poniższy wykres [rys. 4] można się z tą opinią zgodzić - dla Polski średnie roczne stężenia pyłów zawieszonych są obecnie niższe niż na przykład 8 lat temu.

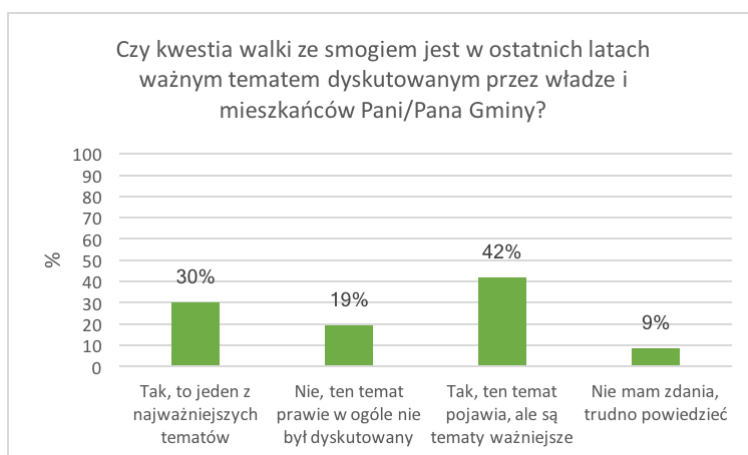
Rys. 4 Średnie roczne stężenie PM10, PM2.5 i B[a]P na stacjach pomiarowych w Polsce, 2005-2015

Źródło: Jakub Rok na podstawie Banku Danych Pomiarowych GIOŚ,
<https://wiedzadlapolityki.wordpress.com>

Ankietowani mieszkańcy Otwocka potwierdzili, że kwestia walki ze smogiem jest szeroko dyskutowanym tematem wśród mieszkańców i władz, jednak prawie połowa uważa, że nie jest to najważniejszy obecnie temat [rys. 5]. Jedyne co piąty ankietowany twierdzi, że temat ten nie jest prawie w ogóle dyskutowany. Można z tego wywnioskować, że mieszkańcy uważają temat za ważny i zauważają jego obecność w przestrzeni publicznej.

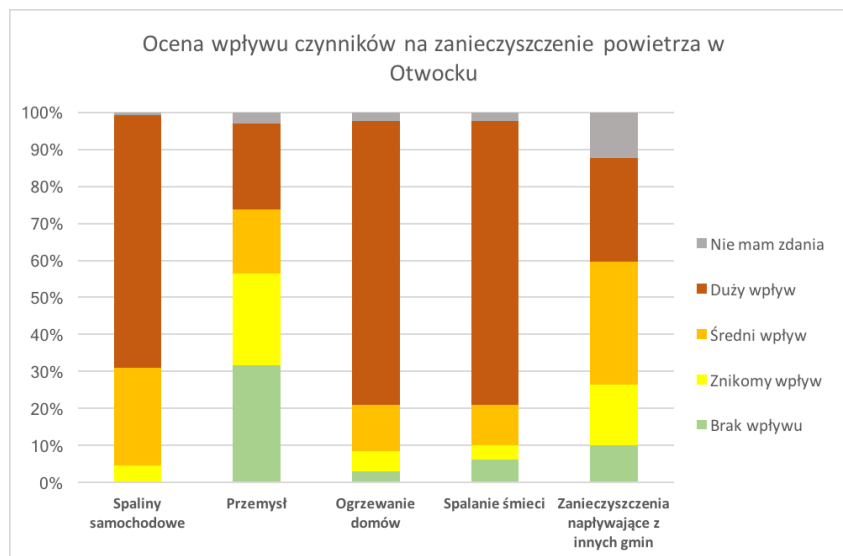
Rys. 5 Czy kwestia walki ze smogiem jest w ostatnich latach ważnym tematem dyskutowanym przez władze i mieszkańców Pani/Pana Gminy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety (129 ankietowanych)

Zarówno Pani Iwona jak i mieszkańcy Otwocka mówili, że problem jest najbardziej odczuwalny w okresie grzewczym. To właśnie ogrzewanie domów jest drugą, zaraz po spalinach samochodowych, najczęściej wskazywaną przez mieszkańców przyczyną obniżenia jakości powietrza [rys. 6].

Rys. 6 Ocena wpływu czynników na zanieczyszczenie powietrza w Otwocku

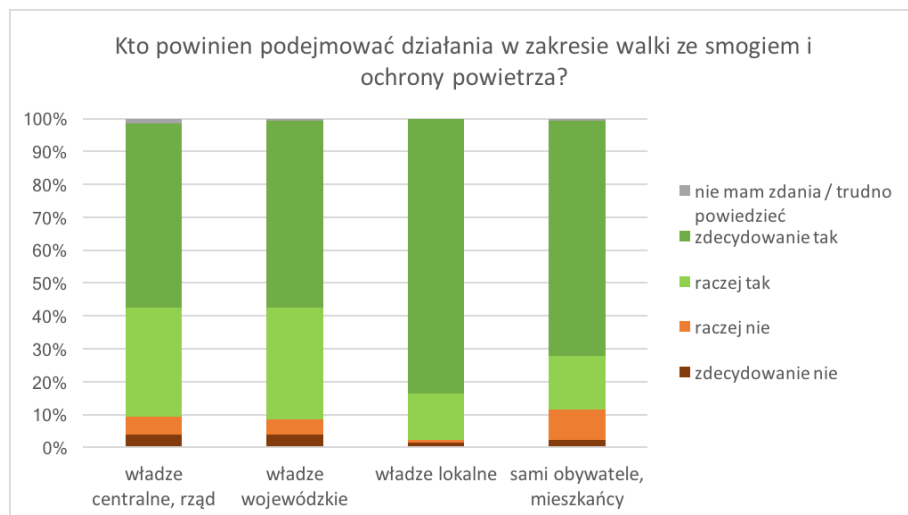

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety (129 ankietowanych)

Pani Iwona Gawłowska podczas spotkania przyznała, że z jednej strony stacja pomiarowa w Świdrze to przekleństwo, gdyż pokazuje jak “źle” jest w Gminie Otwock, ale z drugiej strony dzięki pomiarom można jak najszybciej ostrzec mieszkańców, gdy stan powietrza jest alarmujący. Ostrzeżenia wysyłane w przypadku dużego natężenia pyłów do przedszkoli i szkół pokazują, że temat ten traktowany jest poważnie również przez władze samorządowe Gminy.

Według mieszkańców Otwocka to właśnie władze lokalne powinny w największym stopniu działać w zakresie walki ze smogiem [rys. 7] Również rząd, władze wojewódzkie oraz sami obywatele powinni, zdaniem przeważającej większości ankietowanych, podejmować takie działania.

Rys. 7 Kto powinien podejmować działania w zakresie walki ze smogiem i ochrony powietrza?

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety (129 ankietowanych)

2. Jakie są obecnie prowadzone/planowane inicjatywy i inwestycje wpływające na poprawę jakości powietrza?

Poprawa jakości powietrza to między innymi konkretne działania, które podejmuje samorząd oraz mieszkańcy. Składają się na nie przygotowanie odpowiednich dokumentów urzędowych, realizowane inwestycje czy akcje społeczne.

Program Ograniczania Niskiej Emisji dla miasta Otwocka to ważny dokument, zarówno z punktu widzenia samorządu, jak i mieszkańców. Został przyjęty w 2011 roku. Głównymi działaniami przyjętymi w nim są: termomodernizacja budynków, wymiana pieców czy ograniczenie emisji komunikacyjnej. W szczegółowy sposób reguluje wszystkie działy gospodarki, które mają wpływ na jakość powietrza oraz emisję gazów cieplarnianych. Ten dokument został sporządzony przez wiele miast w Polsce (w tym przez Legionowo), m.in. dlatego że jest on niezbędny przy próbie uzyskania funduszy europejskich na określone cele.

Od 2015 roku prowadzone jest dofinansowanie do wymiany źródeł ciepła. Wynosi ono do 7 tys. zł, a wielkość dotacji jest uzależniona od strefy zamieszkania - w miejscach z największymi przekroczeniami dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń to 10% więcej środków. Celem tego projektu jest zmniejszenie już istniejącej emisji, dlatego podlega pod to tylko wymiana pieców, a nie tworzenie instalacji w nowych budynkach. Pula środków do

wykorzystania do 2020 roku wynosi 500 tys. zł rocznie. Dzięki dofinansowaniom od początku realizacji działania udało się wymienić 347 pieców. W 2015 - 48, 2016 - 101, 2017 - 83, a w 2018 - 115 podpisano umów dotacji¹. Ogromną przeszkodą uniemożliwiającą kontrolowanie przebiegu projektu jest brak możliwości ustalenia ilości pieców, które należy wymienić.

W Legionowie podjęto starania ustalenia ilości pieców do wymiany. Oszacowano, że norm nie spełnia około 1000 kotłów. Do czerwca 2018 roku podpisano 245 umów dotyczących wymiany źródła ciepła. Według ustaleń pozostało jeszcze 831 do pieców, które należy wymienić. Została sporządzona mapa, na której zaprezentowano, gdzie zastąpiono kotły niespełniające standardów na nowe.

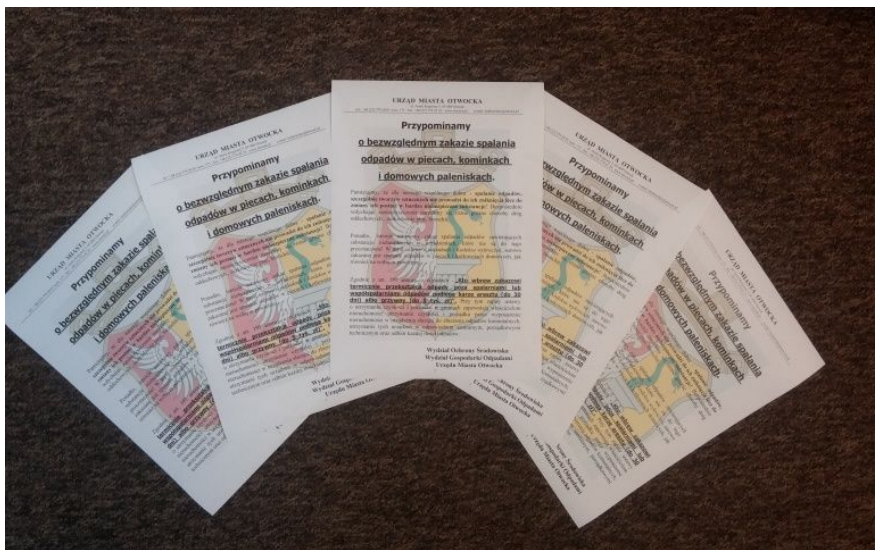
Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta stworzył w 2010 roku Ekopatrol, którego działania skupiają się wokół wychwytywania przypadków nielegalnego spalania odpadów w piecach oraz edukacji właścicieli nieruchomości w zakresie stosowanych paliw oraz prawidłowego sposobu ich wykorzystywania². Początkowo Ekopatrol funkcjonował w ścisłej współpracy ze Strażą Miejską, jednak w momencie jej zlikwidowania pojawił się problem dotyczący nowych godzin dyżurów patrolu, które ograniczały się do godzin pracy urzędu. Ekopatrol jest popularną formą działania, którą można dostrzec również w Legionowie.

Urząd Miasta Otwocka wychodzi z założenia, że oprócz realizacji inwestycji, niezbędne jest również edukowanie społeczeństwa. W 2016 roku powstała akcja *Śmieci to nie opał*, która opierała się na informowaniu mieszkańców w zakresie bezwzględnego zakazu spalania odpadów w piecach, kominkach i domowych paleniskach. W ramach tych działań podjęto współpracę ze Związkiem Kominiarzy, a na miejskim targowisku zorganizowano darmowy pokaz poprawnego palenia w piecu. Podjęto starania mające zwiększyć atrakcyjność przedsięwzięcia - dystrybucja promocyjnych koszulek, informacje w prasie, ulotki informacyjne [Rys. 8]. Oprócz tego w Otwocku zostało wydrukowanych dwa tysiące plakatów informujących o rozpoczęciu kampanii edukacyjnej dotyczącej bezwzględnego zakazu spalania odpadów w piecach, kominkach i domowych paleniskach. W opinii publicznej plakaty nie zostały przyjęte ciepło, a wiele osób, z którymi rozmawialiśmy w trakcie przeprowadzania badania, nie widziało ich na własne oczy.

¹ Dane zebrane podczas wywiadu z panią Iwoną Gawłowską

² <http://www.otwock.pl/ekopatrol-kontroluje-czym-palimy,ne,mg,1,202,962>

Rys. 8 Ulotka pochodząca z kampanii informacyjnej

Źródło: <http://www.otwock.pl/akcja-edukacyjna-smieci-to-nie-opal,ne,mg,1,202,777>

Legionowo skupia się na prowadzeniu kampanii promującej dbanie o jakość powietrza i zachęcającej do wymiany pieców *Nie truj! Wymień piec*³.

Działania mogą być sprawnie realizowane w połączeniu z odpowiednim systemem monitorowania. Obecne usytuowanie stacji pomiarowej nie daje wyników reprezentatywnych dla całego obszaru miasta. Pan dr inż. Marek Kubicki wysnuwa wnioski, że otulina wokół miejsca pomiaru nie jest wystarczająca (wpływ okolicznych budynków), ale zadbanie o nią, może pomóc uogólnić wyniki pomiarów zanieczyszczeń nawet do skali regionalnej. Władze lokalne są podobnego zdania - stacja położona jest w niekorzystnym punkcie, z powodu otaczającej jej zabudowy jednorodzinnej (tzw. świdermajer), przez co wyniki mogą być zawyżone. Urząd Miasta planuje zakupić cztery przenośne stacje monitorowania zanieczyszczeń, które będą zlokalizowane w Szkołach Podstawowych nr 1, 7, 8 oraz stacji uzdatniania wody.

Działania mające na celu zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza znalazły swoje miejsce w budżecie gminy. W 2017 roku skupiono się na termomodernizacji obiektów w placówkach oświatowych (800 tys. zł), budowie ścieżek rowerowych o wartości robót 9 mln zł oraz dofinansowaniu dla mieszkańców do wymiany źródeł ciepła (pieców węglowych) (300 tys. zł). Projekt budżetu 2018 roku zakłada budowę ścieżek rowerowych (5 mln zł),

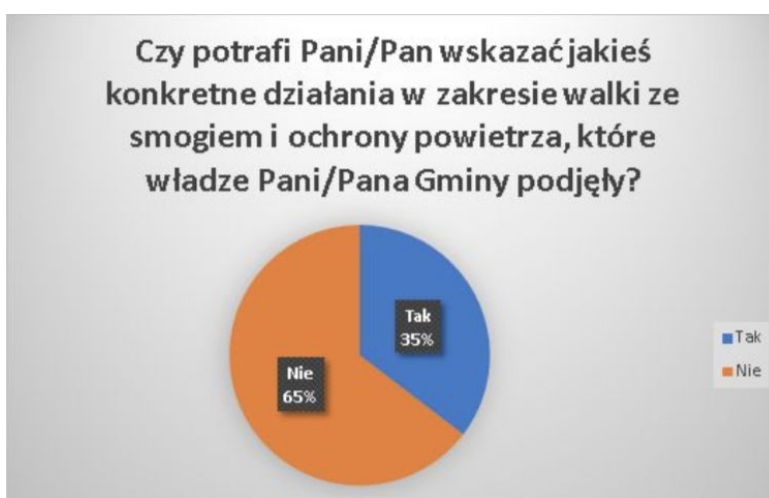
³ <https://legionowo.pl/pl/srodowisko-i-odpady/ochrona-powietrza/nie-truj-wymien-piec>

przyłącze gazowe oraz piec gazowy w Miejskiej Bibliotece Publicznej (27 tys. zł)⁴. Budowa infrastruktury rowerowej została dostrzeżona przez mieszkańców i w przeważającej liczbie przypadków oceniona jako dobra. Jako najbardziej zaniedbaną określono zielen miejską (w szczególności park).

Inicjatywa obywatelska - *Otwocki Alarm Smogowy*. Jest on częścią Polskiego Alarmu Smogowego. Jego działalność jest najsilniej obserwowana w mediach społecznościowych, gdzie informuje się społeczeństwo na temat zanieczyszczeń powietrza, przekroczenia dopuszczalnych poziomów oraz działań jakie podejmuje gmina oraz sąsiednie jednostki w walce ze smogiem. W Legionowie powstała analogiczna akcja - *Legionowski Alarm Smogowy (LAS)* i pozostaje on we współpracy z władzami samorządowymi.

Powyżej zostały zaprezentowane dość liczne przypadki zaangażowania samorządu w sprawę zanieczyszczeń powietrza. Mieszkańcy Otwocka podczas próby wskazania konkretnych działań w zakresie walki ze smogiem, podejmowanych przez władze gminy najczęściej zwracali uwagę na wymianę pieców, kontrolę jakości opału, kary/mandaty i edukowanie mieszkańców. Większość, bo aż 65% ankietowanych nie potrafiło wskazać żadnego działania [rys. 9]. Dla porównania, w Legionowie było to jedynie 48% pytanym [rys. 10]. Można więc stwierdzić, że mieszkańcy Legionowa są bardziej zaangażowani i świadomi działań podejmowanych przez władze samorządowe ich gminy.

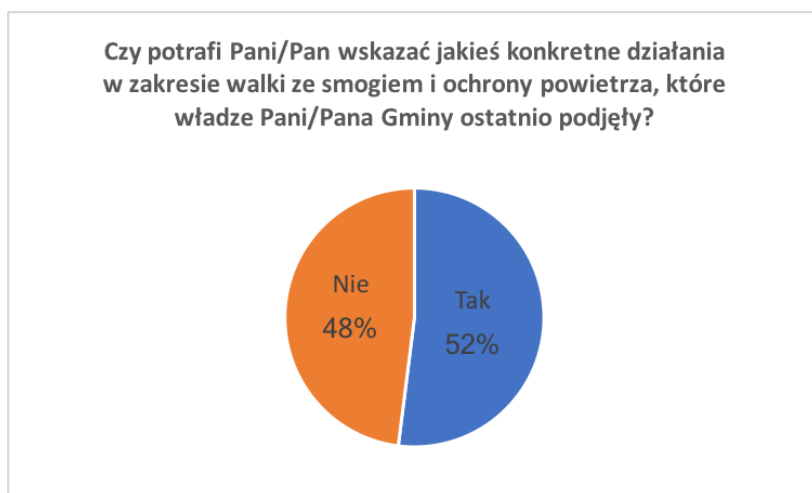
Rys.9 OTWOCK Czy potrafi Pani/Pan wskazać jakieś konkretne działania w zakresie walki ze smogiem i ochrony powietrza, które władze Pani/Pana Gminy ostatnio podjęły?

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety (129 ankietowanych)

⁴ Plan wydatków majątkowych na rok 2017 oraz Plan wydatków majątkowych na rok 2018

Rys. 10 LEGIONOWO Czy potrafi Pani/Pan wskazać jakieś konkretne działania w zakresie walki ze smogiem i ochrony powietrza, które władze Pani/Pana Gminy ostatnio podjęły?

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety (136 ankietowanych)

3. Czy w sposobie prowadzenia gospodarki odpadami znajduje miejsce dbałość o jakość środowiska?

Zastanawiając się nad tym zagadnieniem skupiliśmy się na poznaniu informacji przekazywanych opinii publicznej przez urząd miasta, a także sprawdziliśmy najważniejsze wydarzenia, które były związane z podjęciem walki przez urząd lub mieszkańców w sprawie istniejących spalarni śmieci w okolicy miasta Otwock.

Podczas spotkania z przedstawicielką gminy, Panią Iwoną Gawłowską, zostały uwzględnione informacje zawarte w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego miasta Otwock. Według otrzymanych danych recykling, który obecnie wynosi 25% całości wywożonych śmieci, do 2020 roku ma wzrosnąć do 50%. Oprócz tego w otwocku funkcjonuje program, według którego opłata za śmieci segregowane wynosi 16 złotych miesięcznie, a te niesegregowane są wywożone za 27 złotych. Trzeba też dodać, że w weekendy śmieci są wywożone nieodpłatnie. Takie podejście władz gminy do istniejącego problemu, którym jest notoryczne wywożenie śmieci przez mieszkańców do okolicznych lasów, świadczy o tym, że rządzący nie są obojętni na istniejące zagrożenia związane z zanieczyszczeniem środowiska.

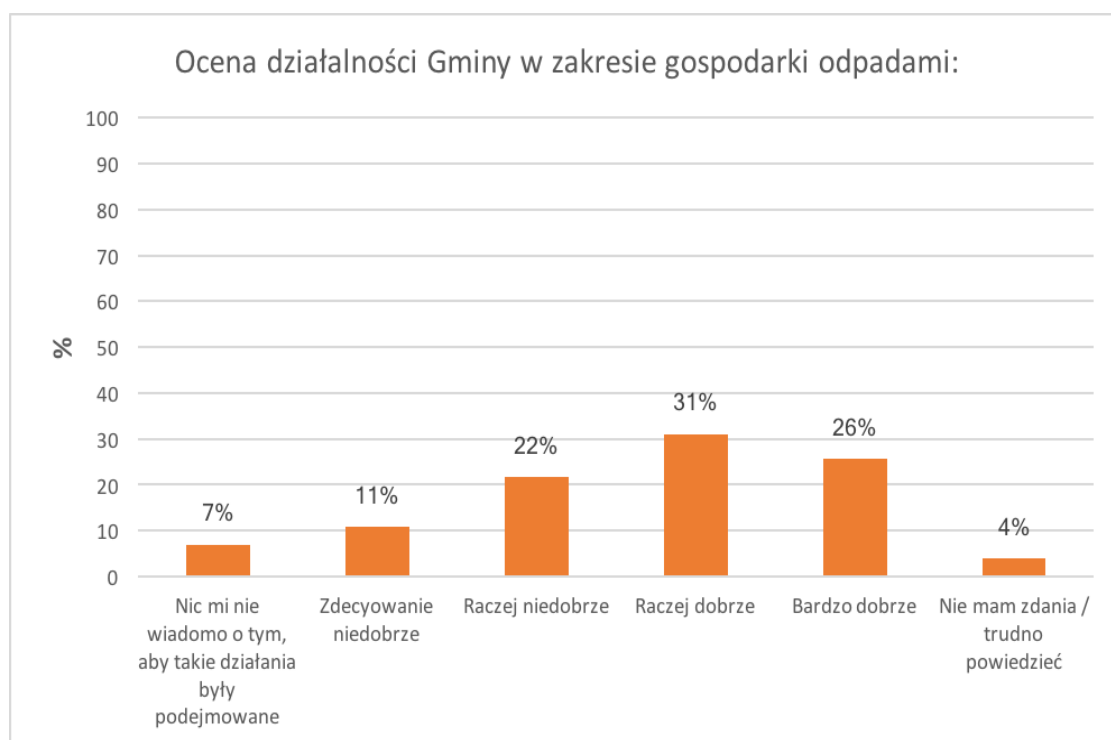
Pomimo atrakcyjnej oferty wywozu śmieci w Otwocku mieszkańcy zwracają większą uwagę na problemy odorowe w mieście. Ma to związek z istniejącymi obecnie trzema

składowiskami śmieci. Jednym znajdującym się na terenie gminy Otwock-Amest oraz dwoma składowiskami Lekaro znajdującymi się w sąsiedniej gminie Wiązowna. Odkryło się w tej sprawie już kilka protestów. Głównymi hasłami były : *“Nie dla zagłębia śmieciowo-ściekowego”*, *“Nie chcemy być śmietnikiem Warszawy”*, *“Otwock tu śmierdzi”* i inne. Pokazuje to w jak dużym stopniu odór stał się realnym problemem dla okolicznych mieszkańców.

Zdanie mieszkańców co do oceny działalności Gminy w zakresie gospodarki odpadami jest jednak nieco inne [rys. 11]. Ponad połowa ankietowanych ocenia działalność gminy

w zakresie gospodarki odpadami pozytywnie. Według mieszkańców śmieci odbierane są regularnie, ale problemem wciąż pozostaje wywożenie śmieci do lasów.

Rys. 11 Ocena działalności Gminy w zakresie gospodarki odpadami

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety (129 ankietowanych)

4. Jak kształtuje się współpraca międzygminna w zakresie ochrony środowiska i poprawy stanu jakości powietrza?

Zagadnienie współpracy międzygminnej w kontekście ochrony jakości powietrza nie jest tematem często podejmowanym przez samorząd Otwocka. Można je spotkać

w dokumentach strategicznych, gdzie przejawia się poprzez następujące sformułowanie: *Stworzenie we współpracy z gminami powiatu otwockiego sieci monitorowania zanieczyszczeń powietrza*⁵. To założenie wydaje się być realizowane poprzez wymianę informacji o zanieczyszczeniu powietrza pomiędzy poszczególnymi jednostkami.

Z informacji uzyskanych od przedstawicielki Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Miasta dowiedzieliśmy się, że każda gmina podejmuje osobne działania w zakresie stanu jakości powietrza. Wątek współpracy międzygminnej został poruszony podczas próby rozwiązania problemów odorowych w 2015 roku (szerzej opisanych w pytaniu 3). Właśnie wtedy miasto inicjowało regionalne rozwiązanie sprawy, które polegało na współpracy gmin Wiązowna, Celestynów, Otwock oraz firmy LEKARO. Niestety odmówiono podjęcia rozmów⁶.

W gminie Legionowo nie podejmuje się działań na skalę szerszą niż gminna. Wynika to z braku pieniędzy, zbyt małej liczby urzędników, którzy nie mają czasu, aby zająć się tego rodzaju obowiązkiem oraz nie ma wystarczającego zainteresowania i chęci władz lokalnych.

Brak współpracy nie jest więc odosobnionym przypadkiem w tym regionie. Pojawia się problem niewielkiej specjalizacji urzędników, których szeroki zakres obowiązków nie pozwala skoncentrować się na różnych próbach rozwiązania zagadnień związanych z ochroną środowiska.

Podsumowanie:

Największe kontrowersje związane ze smogiem są w okresie grzewczym, gdyż ilość zanieczyszczeń jest szczególnie zwiększona. Latem ten problem jest mniej zauważalny niż zimą, jednak nie ukrywa to faktu, że mieszkańcy dostrzegają problem smogu. Ci, którzy byli przez nas ankietowani, zgadzają się z tym, że powinni oni również podejmować działania walki ze smogiem, jednak na chwilę obecną, większość z nich podejmuje jedynie działania, które są formą adaptacyjną. Formę łagodzącą stosuje za to samorząd, gdy stara się przekonywać mieszkańców do takich czynności jak segregacja śmieci, rezygnacja z palenia nimi w piecu czy wymiana starych pieców węglowych. Oprócz tego samorząd utworzył ekopatrol i podejmuje akcje informacyjne w celu zmniejszenia "niskiej emisji". Problemem jest sposób przekazywania informacji, ponieważ znaczna część mieszkańców, z którymi rozmawialiśmy, nie dostrzega działań samorządu w zakresie ochrony jakości powietrza, a ci,

⁵ Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Otwocka

⁶ <https://otwock.pl/problemy-odorowe,ne,mt,19,168,o,6,765>

którzy to dostrzegają, zwracają uwagę na wiele nieprawidłowości w funkcjonowaniu programu. Trzeba również zaznaczyć problem z odpadami, który występuje w gminie. W znacznej mierze do obniżenia komfortu życia przyczyniają się istniejące składowiska odpadów. Można zauważyć, że mieszkańców dotyka ten problem, ponieważ wychodzą oni na ulice i manifestują przeciwko ich funkcjonowaniu. Dziwnym zatem jest fakt, że pomimo zaangażowania obywateli miasta w problemy śmieci, nadal występuje tam zjawisko wywożenia przez nich odpadów do lasów. Zdziwiające staje się to również wtedy, gdy zauważymy, że w gminie działa program darmowych wywozów śmieci weekendami, a opłaty za wywóz śmieci miesięcznie nie przekraczają dwudziestu siedmiu złotych.

Prowadzona przez Otwock polityka w zakresie ochrony powietrza stara się podchodzić w sposób kompleksowy do wszystkich zagadnień. Obejmuje zarówno działania mające na celu edukowanie społeczeństwa, inwestycje w infrastrukturę czy wspomaganie mieszkańców finansowo.

Źródła:

Swianiewicz P. 2017, „Gminy wobec zmian klimatu”, Wspólnota, 11.02.2017, s. 50-53

Portal Miasta Otwocka <http://www.otwock.pl/>

Miasto Legionowo <https://legionowo.pl/>

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie <https://www.wios.warszawa.pl/>

Plan wydatków majątkowych na rok 2017 oraz Plan wydatków majątkowych na rok 2018

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Otwocka

Program Ograniczania Niskiej Emisji dla miasta Otwocka

Strategia Rozwoju Powiatu Otwockiego na lata 2014-2020